

PAOLO MAGELLI U HNK POSTAVLJA DR

PIŠE
**TOMISLAV
 ČADEŽ**

Otkako je Paolo Magelli (r. 1947.) bio preuzeo godine 2010. upravu teatra u rodnom Pratu, toskanskom gradiću, gotovo je predao režirati u Hrvatskoj, gdje je, od sredine osamdesetih godina prošloga stoljeća, ostvario lijepu dionice svoje bogate karijere. Početkom jeseni 2013. režirao je u zagrebačkom HNK "Na dnu" Maksima Gorkog, a sad ga je nova uprava angažirala da postavi na scenu nepravedno zaboravljenog hrvatskog pisca Josipa Kosora (1879. - 1961.). Izabrao je, u suradnji sa svojom stalnom dramaturginjom Željkom Udovičić Pleštinom, dvije Kosorove drame, "Žena" i "Café du Dôme" i prepleo ih. Premijera slijedi 4. ožujka. Glazbu potpisuje Arturo Annechino, scenografiju Numen i Ivana Jonke, kostime Leo Kulaš, a glume, među ostalima, Lana Barić, Dora Lipovčan, Jelena Perčin, Nikša Kušelji, Milan Pleština, Goran Grgić, Zijad Gračić.

Zagreb i zaborav

Josip Kosor svojedobno je dva puta kandidiran za Nobelovu nagradu, što je danas zapravo bizaran podatak. Zagreb ga, zapravo, nikad nije prihvatio, i pomalo je nakon Drugoga svjetskog rata polako tonuo u zaborav. Nije ostala na sceni niti njegova prva i najpoznatija drama "Požar strasti", iz 1911., koju je bio napisao na njemačkome. Drame je počeo pisati, među ostalim, na poticaj slavnog bečkog pisca Stefana Zweiga. Kosor je objavio više romana, pripovijetki, memoare, pjesme.

Magelli ovako razmišlja o piščevo nestanku sa scene:

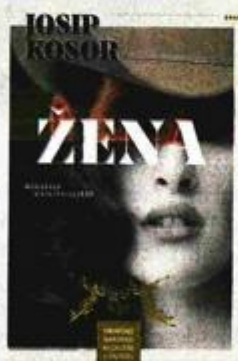
"Posrijedi je, s jedne strane, čuveni zagrebački jal, oštar kao nož. Kosor je Zagrebu išao na živce jer je prijateljevao sa Stanislavskim, Stefanom Zweigom, Pablom Picassom. Doduše, u to vrijeme u Zagrebu Picasso ionako nije značio ništa. Pisao je poeziju na tra-gu Walta Whitmana. To mu

Josip Kosor
 (1879. - 1961.)
 napisao je 22
 dramska teksta

'Kosor je Zagrebu išao na živce jer je prijateljevao sa Zweigom i Picassom'

nikako u Zagrebu nije mogla biti prednost. S druge strane, bio je vuk samotnjak, rodnom od Drniša, gdje su vukovi jako poznati. S četiri godine preselio se u Panonsko more, a zatim kao 23-godišnjak pristigao

Poznati redatelj govori o izazovima nove predstave 'Žena' i autoru koji mu je za nju bio nadahnuće

u Zagreb. Gdje je rasturao. Bio se oženio jako bogatom udovicom, koja mu je život pretvorila u bajku. Otud njegova brojna putovanja, pisanje. Postao je, naime, ekonomski nezavisan. Dakle, nije imao samo sprugu, nego i mecenu. Bio je stoga lišen obveze da živi od uspjeha. Jednostavno, pisao je, ne razmišljajući o tantije-

mama. Ni to ga nije moglo uzdići u konzervativnoj sredini te je postao objektom zavisti, mržnje".

Fascinantna ličnost

Njegovo djelo ostalo je u sjeni i povijesnih prijeloma, razmišlja Magelli:

"U Sovjetskom Savezu afirmira se staljinizam, Stanislav-

AMU ZABORAVLJENOG PISCA

gdje se mora prodavati. Vodili smo računa da ga učinimo posve razumljivim, eto da ga Zageb usvoji. Kosor je zaljubljen u dramaturšku digresiju, ali scensko čitanje njegovih djela ne trpi spektakularnost. Pokušali smo ga učiniti jasnijim. Godinu dana se bavimo projektom. Igramo na sarkazam. U prvom dijelu ('Žena') nismo upali u zamku folkloru, a u drugom ('Café du Dôme') nismo upali u zamku historicizma. Kako bilo, Kosorova suština je kao britva.

Moraš za njega učiti svaku večer, kao da si student prvog semestra režije. Njegov je rukopis toliko, rekao bih, varijabilan da predstava gotovo u svakom momentu može skrenuti u novom smjeru. Moraš se iznimno za njega pripremiti. Kosor nije samo ekspresionist, njegova genijalnost kontaminirala ga je i futurizmom a u njega su nazočni i tragovi ranog nadrealizma. Dakle, njegov obzor nije samo miteuleuropski, po školovanju dakle, nego je i francuski, pa i američki."

Male i velike uloge

Glumci su također izloženi popriličnom stresu. Kosor nije jednostavan pisac.

"Na sceni je 14-oro ljudi. Dramaturginja Željka Udovičić obavila je velik posao. Kako bilo, pokušavamo oslušivati njegovo djelo. S toliko napora mogli smo napraviti dva Shakespearea. Ne bojim se okršaja s glumcima, gotovo svi su cijelo vrijeme na sceni, imaju složene glazbene i druge zadatke. U Kosora su brojne male uloge, a mala uloga i glumac - stara priča. Ali, ekipa se ne šali na probama."

Magelli nije previše optimističan kad je posrijedi naša suvremenost. Najradije ipak govori o Italiji, pri čemu je osobito oštar.

"Talijani su dokaz da se jedan narod može imbecilizirati za svega 35 godina. Inače smo mi navikli na dvadesetogodišnje cikluse: 20 godina vladao je Mussolini, potom 20 godina demokršćani, pa 20 godina socijalisti, zatim 20 Berlusconi, a sad će valjda 20 godina vladati Matteo Renzi, koji je najgori od svih, lažni ljevičar..."

ski postaje direktor opere i štiti Mejerholjda. S druge strane Europe afirmira se pak naci-fašizam. Ukratko, sve što je avangardno - stavlja se ad acta. Kosor i njegovo djelo upadaju u slivnik povijesti i više iz njega ne izlaze. Kosor umire u vili u Dubrovniku, gdje je imao čak i špilju i gdje je gledao brodove. Kako bilo, posrijedi je fascinanta ličnost. Napisao je 22 dramska teksta, genijalnu autobiografiju, dosta relevantne poezije..."

Kosorov rukopis nije jednostavan za inscenaciju. Što je redatelju predstavljalo glavni izazov?

"Među ostalim, Kosora vo-

lim i zbog hrabrosti da dramaturški pogriješi. Nije se libio eksperimenta. Problem moje dramaturginje Željke Udovičić i moj bio je eto da 'ekshumiramo' taj 'leš'.

Spojili smo dva dramska teksta, svaki pokraćen, e da bismo pratili sudbinu žene iz kavane u Dalmaciji, gdje je prodana, do kavane u Parizu,

Talijani su najbolji dokaz da se jedan narod eto može imbecilizirati za samo trideset pet godina